

- 2°. *verplichte* verzekering der beneden de welstandsgrens vallende personen, mits het onder 1 genoemde honorarium wordt toegestaan;
- 3°. afzonderlijk honorarium voor scheikundige, microscopische en bacteriologische onderzoekingen;
- 4°. afzonderlijke vergoeding voor nachtarbeid.

Bleskensgraaf, 22 November 1919.

C. VAN BEMMEL.

VENTILATIE VAN SCHOOLLOKALEN.

Het is wel bedroevend, dat nog steeds dezelfde onjuistheden over de ventilatie worden verkondigd, en nog wel door z.g.n. „deskundigen”. Zoo vertelt nu weer FLÜGGE (gerefereerd door den Amsterdamschen schoolarts LUBSEN in het *Tijdschrift van heden*), dat men 's winters de lucht boven in het lokaal door een opvallend venster moet toelaten, „om ze te doen uitstroomen langs een afvoerkanal van 20 cm. boven den vloer”. „Als dit onvoldoende is, kan men ook lucht van buiten door een rooster bij de kachel toelaten”. Ons oude stelsel-LEVOIR-VAN BEMMELLEN wordt hier weer aanbevolen. Reeds jaren geleden is door SWAAB te Amsterdam en door leden der schoolcommissie in 's-Gravenhage proefondervindelijk bewezen, dat dit stelsel niet deugt. De verbruikte lucht *kan* het lokaal *niet* verlaten door de opening van een afvoerkanal dicht bij den vloer, en *ze doet dit ook niet*. LUBSEN zou een goed werk verrichten door ook eens te refereeren, wat ik over de ventilatie van schoollokalen heb geschreven in het *Tijdschrift voor Sociale Hygiene*, 9de jaargang, n°. 11 en 12, en 13de jaargang, n°. 12.

's-Gravenhage, 22 November 1919.

Dr. J. DE GROOT SR.

OVER DE OORZAAK VAN PSEUDO-HERMAPHRODITISME.

De belangwekkende gedachtengang van prof. VAN DEN BROEK in het vorige nummer van dit *Tijdschrift* over de oorzaak van pseudo-hermaphroditisme geeft mij aanleiding tot het maken van de volgende opmerking. Als het waar is, dat een sterke vermindering van het vrouwelijke hormon (onderaan blz. 1631) leidt tot het ontstaan van een vrouwelijke pseudo-hermaphrodit, dan zou men verwachten, dat in de gevallen, waar de moeder tijdens de zwangerschap gecastreerd werd, als het embryo vrouwelijk was, er bij voorkeur vrouwelijke pseudo-hermaphroditien werden geboren. Tenzij men meent, dat het hormon, hetwelk de geslachtskenmerken van een individu bepaalt, *niet uitsluitend* geleverd wordt door de geslachtsklier. Het feit, dat na castratie in de zwangerschap vrouwelijke kinderen — voor zoover mij bekend is — normaal worden geboren, zou dan een steun zijn voor deze laatste meening; een meening, die o.a. door BLAIR BELL in: „The sex complex. A study of the relationships of the internal secretions to the female characteristics and functions in health and disease”, London 1916, op grond van studiën over (pseudo)hermaphroditisme en pubertas praecox bij jongens en meisjes, op zoo heldere wijze wordt verdedigd.

Groningen, 24 November 1919.

D. G. WESSELINK.

NEDERLANDSCHE LITERATUUR OVER ERFELIJKHEID.

In het vervolg zullen alle in Nederland, Nederlandsch Indië en België verschijnende mededeelingen over erfelijkheid en verwante vraagstukken uitsluitend door bemiddeling van ondergeteekende gerefereerd kunnen worden in BAUR's *Zeitschr. f. indukt. Abst. u. Vererb. Lehre*, in FRUWIRTH's *Zeitschr. f. Pflanzenzüchtung* en in *Botanical Abstracts*, waarvan de leiding der afdeling Genetics (in algemeenen zin, niet alleen plantkundig) in handen is van prof. G. H. SHULL. Teneinde de Nederlandsche literatuur over erfelijkheidsvraagstukken zoo goed mogelijk in deze tijdschriften tot haar recht te doen komen, zou ik het zeer op prijs stellen van verschijnende artikelen of boeken overdrukken of titelopgaven te mogen ontvangen (de laatste met uitvoerige vermelding